

Franckesche Stiftungen zu Halle

Salomonis, Regum hominumque, peccati labe laborantium, sapientissimi, Proverbia & Ecclesiastes

Breithaupt, Joachim Just

Magdeburgi, 1717

VD18 11104074

Caput Vigesium Quintum.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission requests please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216270

32. Hæc cùm vidi oculis, animo simul omnia obibam^b:
Et discens, oculos animumque huc sæpe retorſi.
33. Ergò age, non nullus, formos; non nulla ſoporis
Furta, admitte lubens; non otia nulla quieti
Exhibeant palmæ, duplicato in mutua nexu!
34. Aſt, venit, heus! tibi adest defectus^c: ut acre viator
Carpit iter; qualisq̃ue heros clypeo, inſtat egeſtas.

TRACTATIONIS SPECIA- LIORIS PARS SECUNDA:

COMPREHENDENS V. CAPITA SENTENTIARUM,

A CAP. XXV. USQUE AD XXX. QUÆ OMNINÒ ETIAM SALO-
MONIS ſunt; verùm ita, ut collectæ fuerint ab HISKIÆ,
Regis Judæ, viris.

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

Nemo, per ſe, omnia. 1. Dei eſt, tanquam Patris, occultare: hominum,
tanquam infantium, indagare. Rex tamen, imitatur Dominum, arcanis
ſuis. Quò magis neceſſe, ut ſervi injuſti amoveantur, nec quiſquam af-
feclet ſumma officia. 2.--7. Finem conſiderans, tum parcè utetur litibus,
tum ſecreta reticebit ſanctiſſimè. 8, 9, 10. Sapienter dicta, & facta;
ſive, ad demonſtrandum; ſive, ad redarguendum; ſive, ad expediendum:

X 2

acce-

(b) XXII, 17. - (c) VI, 9, 10, 11. e. XII, 11. XIX, 24. CATONIS dictum
hic commendat GEIERUS: Stulti multum ſapientibus profunt, quia
eorum exemplo diſcunt ſapere: prudentes verò nihil conferunt ſtultis, quia
bi illorum rectè facta non animadvertunt, nec monita admittunt. conf.
XXI, 11.

acceptissima sunt. 11, 12, 13. Vana gloriatio, irrita. 14. Heroem non flectit sermo, nisi mansuetus & mollis. 15. Nimum, vertitur in vitium. Familiaritas, contemium parit. 16, 17. Testis falsus, in se & altero tollit charitatis sensum. 18. Hominem malum, spes sua tandem cruciat. 19. Marori non medetur cantilena. 20. Benefacta, reconciliationem adjuvantia, compensantur à Deo. 21, 22. Nullo modo praevidenda suspicionis ansa. 23. Discordia domestica, fugienda. 24. Famae bonum, quod peregrinarius, eò carius. 25. Misericordiam nihil meretur magis, quam conditio iusti, oppressi coram impio. 26. Beneficiis Dei, naturalibus & spiritalibus, non abutendum; sed utendum, theoreticè & practicè, ad DEI gloriam. 27. Prodigus verborum, urbs perrupta. 28.

Ipsius hæc etiam Salomonis ^d dicta supersunt:
 Quæ congefferunt huc, in loca certa, ministri
 Ezechiae ^e, regis ^f Judæ, pendentis ab illo;
 Insignes pietate viri.

2. Rem, verbaque sacra ^f,
 Occultare; Deus statuit, dignum esse stupendâ
 Majestate suâ ^f: verum, explorare & latebras
 Verborum, atque rei; decus, & laus inclita regum.
3. Cor regum, patet uni Oculo; summa, ima, videnti.
 Antè, polorum apices numeris conscendere; & antè,
 Indagare soli, dabitur, dimensa profunda:
 Quàm regnatorum, liceat, penetrare recessus ^h.

4. Aufer

PARALLELISMUS CAPITIS XXV.

- (d) Conf. I, 1. X, ante v. 1. x. (e) Conf. Matth. I, 9, 10. (f) conf. inf. 6. VIII, 15. r. (f) XIII, 5. XIV, 15. Eccl. I, 8. 10. (f) LXX. Gloria Dei abscondit sermonem. De quo sensu vid. ATHANASIUS infrà ad Eccles. VII, 23, 24. (g) XVIII, 17. (h) conf. 2. XXI, 1. Psalm. LXIV. 7. 1

4. Aufer ⁱ ab argento sordes ^k; splendore placebit
Artifici, vasis pretiosi forma, decora:
5. Principis à facie pravum si quemque repellas;
Tunc ejus solium justis firmabitur ausis ^l:
6. Tu tamen haud rapies tibi, nec jactabis honorem
Coram terrarum domino ^m! neque stabis ⁿ in aulâ,
Magnorumque ^o loco; nisi eò sis ritè vocatus.
7. Quid fatius? dicantne, eja huc ascende! minores
Desere! num mavis, ipso spectante dynastâ ^p,
Qui facilis dedit ora tuis, de sede moveri ^q?
8. Nec te præcipites in jurgia ^r: prospice finem!
Nam quid ages tandem ^s, si te turpaverit alter
9. Opprobriis ^t? Sine felle, tuâ defungere causâ ^u
Cum socio: arcanumque hujus tu detege nulli ^v.
10. Hic tibi ni caveas; quisquis te audiverit, ausit
Arguere infidum, meliusque avertere nomen ^x:
Quod frustra repetes. Nam mens, sibi conscia recti,
Quà licet, haud lædit spectati dextra favoris
Pacta, & amicitiae vinclum ^y.

X 3

II. Vox

(i) hic notat, separare: sed VIII, 7. XV, 28. loqui, meditari. (l) sup. i. f.
(k) XVII, 3. XXVI, 23. (l) XVI, 3. k. (m) XXII, 29. (n) XVIII, 16.
(o) VIII, 6. (p) XXIX, 23. Luc. XIV, 9. (q) III, 30. 2. sec. (r) XXIII,
18. p. (s) VIII, 7. (t) XVIII, 17. XXII, 23. Matth. V, 25. (u) XI, 13. g.
(x) X, 18. s. Eccl. IX, 6. (y) LXX. & Vulgatus.

II.

Vox edita iusto

Tempore^z, quæq; volat rerum super ordine, tanquam
Alatis invec̃ta rotis^a; sese omnibus offert,
Argenti in patinis rident velut aurea mala.

12. Non aliter; si quid Sophiæ cultoris^b in aurem,
Obsequio promptam, cadit objurgantis^c ab ore;
Hinc utrique aderunt laudes^d: ceu tortile, collo
Candidiori, aurum decus est^e; atque, Indica sicut,
In capite & membris, pulchrè ornamenta refulgent.

13. Quale, nivis^f frigus, messis sub sidere; tales
Legatus & fidus referet, mittentibus ipsum^g,
Delicias: domino is spiramina viva reducit.

14. En, nubes, ventusque! nec his fallacibus umbris
Succedit pluviæ quidquam: sub imagine tantâ
Sistitur, ingenti solvens promissor^h hiatu
Indignum pretiumⁱ.

15.

Mulcetur^m principisⁿ ira^o,

Manfuetum inveniens: præduraque discutit ossa⁷
Lingua, soni atque rei insinuans se mollibus^r auris.
Sermonem, haud mitem placidumque, haud accipit
heros.

16. Mel-

(2) XV, 23. (a) XX, 26. (b) IX, 8. 2. (c) I, 23. p. (d) XXIV,
25, 26. [e] XI, 22. [f] XXVI, 1. [g] XIII, 17. [h] X, 26. XXII, 21.
[i] XVII, 16. [k] VIII, 4. XX, 14. [l] XI, 18. [m] I, 10. u. [n] VI, 7.
[o] XVI, 14. XX, 2. [p] XV, 18. c. [q] XVII, 22. [r] IV, 3. XV, 1. u.

16. Mella tibi obtingent; sensu, vel mente, vel unâ
 Actibus externis, capienda: cape ergò, resecto
 Quod satis esse potest; nimio ne obtusior usu
 Torpescat stomachus, satiatusque evomat ista.
17. Legis habe exemplum: nisi pes^a in dulcis amici
 Limine rarescat tuus; abs te abducet amorem
 Ille, tui inde satur.
18. De alio, mendacia testans^b:
 Malleus, & mucro^c, nec non peracuta sagitta.
19. Dentis ut infracti, plantæ^d & titubantis, acerba
 Sunt mala: spem^e geminam scelerati^f hora anxia^g
 sentit.
20. Carmina qui cordi cantat suavissima amaro^h:

Hy-

(s) XXIV, 13, 14. Eccles. VII, 14. HIERONYMUS, in b. l. Dulcedinem invenisti celestis intellectus: quæ spiritualium patrum officio, quasi prudentissimarum apium tibi labore ministratur. Vide ergò, ne in eâ plus sapere appetas, quàm oportet sapere: ne, dum summa intelligere ultra vires quæris, etiam, quæ intellexeras, amittas. (t) XXIII, 8. o. XXX, 7. (u) inf. 19. a. IV, 27. y. Sanctissimè GEIERUS: Libentiùs sis frequentiusque cum Deo tuo ac tecum, quàm cum aliis; orando scilicet, meditando, te ipsum examinando. &c. (x) XVIII, 24. e. (y) VI, 19. z. (z) XII, 18. XXVI, 22. XXX, 14. ATHANASIUS, Apolog. ad Constantium. Qui lapide feritur, querit medicum: ictus autem ex calumnia, gravius, quàm lapides, feriunt. Est enim calumnia clava, & gladius, & jaculum acutum; ut dixit Salomo. Sed his veritas mederi potest: quæ ubi negligitur, vulnera accepta acerbiora sunt. Neque aliunde causam traxit ista per omnes Ecclesias turbatio. (a) sup. 17, 11. (b) III, 5. l. XIV, 26. (c) II, 22. g. (d) XI, 8. t. (e) XV, 13, 15. XVII, 22. XXXI, 6, Eccl. III, 4. VII, 3. 5.

- Hybernis idem, stridente Aquilone, diebus
 Abjiciat vestes; nitróque infundat acetum.
 Cor macerant curæ: vermes *f* ita pallia, ligna.
 21. Te qui odiis exercet; ei, cùm cessat edendi
 Copia, jejuno properes alimenta ciborum
 Sufficere, & latices sitienti ferre salubres^g.
 22. Quo factó, ut prunis^b cumulatis vertice vivoⁱ;
 Invitum subiges, revocare in pristina mentem:
 Atque JEHOVA tibi certissima præmia reddet^k.
 23. Missus Hyperboreis Boreas^l si spirat ab oris,
 Parturiet pluviam: vultûs, infensa tuentes^m,
 Subdola lingua parit.
 24. Teneat te, pace fruentem,
 Culminis angellus; modò non sis pallidus iisdem

Sub

(f) LXX. & Vulgatus. (g) XIII, 20. (h) VI, 28. (i) X, 6. XI, 26. XVI, 7. Rom. XII, 20. 2. Reg. VI, 22. TERTULLIANUS, ad Scapulum. Disciplinâ jubemur, diligere inimicos quoque, & orare pro eis, qui nos persequuntur: ut hæc sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis. Amicos enim diligere, omnium est: inimicos autem, solorum Christianorum. AUGUSTINUS, de Doctr. Christ. l. III, c. 16. Hic nullo dubitante, beneficentiam præcipit. Sed quod sequitur. hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus: malevolentia facinus putetur juberi. Ne igitur dubitaveris, figuratè dictum. Et quum possit dupliciter interpretari, uno modo ad nocendum, altero ad præstandum; ad beneficentiam te potius charitas revocet; ut intelligas, carbones ignis esse urentes pœnitentie gemitus, quibus superbia sanatur ejus, qui dolet, se inimicum fuisse hominis, à quo ejus miseria subvenitur. (k) XIII, 2. 21. XIX, 17. (l) Cant. IV, 16. (m) XXIV, 24. k.